

INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA NUTQIDA NUQSONI BO'LGAN
O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH

Gulnoza Abdulxamidova Nasriddin qizi

*Namangan davlat pedagogika institute Kreativ pedagogika va psixologiya kafedrası
o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy tuzilishi, nutqiy buzilishlarning o'quv jarayoniga ta'siri hamda ularni bartaraf etishning pedagogik va psixologik omillari yoritilgan. Shuningdek, inklyuziv muhitda samarali metod va texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati asoslab berilgan.*

Kalit so'zlar: *Inklyuziv ta'lim, nutq nuqsoni, kommunikativ kompetensiya, logopedik yordam, ijtimoiy moslashuv, maxsus pedagogika.*

DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCIES OF STUDENTS WITH
SPEECH IMPAIRMENTS IN INCLUSIVE EDUCATION

Gulnoza Abdulxamidova Nasriddin kizi

*Namangan State Pedagogical Institute Teacher of the Department of Creative
Pedagogy and Psychology*

Abstract: *This article the structure of communicative competence, the impact of speech disorders on learning, and pedagogical and psychological correctional factors are discussed. The importance of effective methods and technologies in inclusive environments is substantiated.*

Keywords: *Inclusive education, speech impairment, communicative competence, speech therapy, social adaptation, special pedagogy.*

РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ С
НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Гулноза Абдулхамидова Насриддин кизи

*Наманганский государственный педагогический институт Преподаватель
кафедры креативной педагогики и психологии*

Аннотация: *В статье Освещены структура коммуникативной компетенции, влияние речевых нарушений на учебный процесс, а также педагогические и психологические аспекты коррекции.*

Ключевые слова: *Инклюзивное образование, нарушение речи, коммуникативная компетенция, логопедическая помощь, социальная адаптация.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida inklyuziv yondashuv teng imkoniyatlar va insonparvarlik tamoyillariga asoslanadi. Inklyuziv ta'lim alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalarning umumta'lim muassasalarida sog'lom tengdoshlari bilan birgalikda ta'lim olishini nazarda tutadi. Bu jarayonda nutqida nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Nutq insonning asosiy muloqot vositasi bo'lib, bilim olish, fikr almashish va ijtimoiy integratsiyada yetakchi rol o'ynaydi. Shu sababli nutqiy kamchiliklar bolaning akademik va ijtimoiy rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Asosiy qism

Kommunikativ kompetensiya – shaxsning turli vaziyatlarda samarali muloqot qila olish qobiliyatidir. U lingvistik, sotsiolingvistik, pragmatik va strategik komponentlardan iborat. Nutqida nuqsoni bo'lgan o'quvchilarda tovush talaffuzi buzilishi, lug'at boyligining kamligi, grammatik xatolar, duduqlanish kabi muammolar uchraydi. Bu esa ularning kommunikativ faolligini pasaytiradi.

Inklyuziv ta'lim sharoiti o'quvchiga aniq ijtimoiy tajriba beradi. Guruhli ishlash, rolli o'yinlar, interaktiv metodlar va muhokamalar nutqiy faollikni oshiradi. Sog'lom tengdoshlar bilan doimiy muloqot tabiiy nutqiy rivojlanishni ta'minlaydi.

Maxsus pedagog, logoped va psixolog hamkorligi asosiy omildir. Individual yondashuv, differensial topshiriqlar, rag'batlantirish metodlari o'quvchining o'ziga ishonchini mustahkamlaydi.

Logopedik mashg'ulotlar orqali:

- tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish,
- lug'at boyligini kengaytirish,
- grammatik nutqni shakllantirish,
- ravon nutqni rivojlantirish amalga oshiriladi.

Axborot-kommunikatsion texnologiyalar, audio-video materiallar, taqdimotlar va interaktiv platformalar nutq rivojida samarali vosita hisoblanadi. Teatrlashtirilgan mashg'ulotlar va hikoya tuzish mashqlari ham kommunikativ kompetensiyani mustahkamlaydi.

Xulosa. Inklyuziv ta'lim sharoitida nutqida nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish tizimli va kompleks yondashuvni talab etadi. Pedagogik qo'llab-quvvatlash, logopedik yordam hamda ijobiy psixologik muhit samarali natijalarni ta'minlaydi. Kommunikativ kompetensiyaning shakllanishi o'quvchining ijtimoiy moslashuvi va shaxsiy rivojida muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Inklyuziv ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi. – Toshkent, 2020.
4. Po'latova D. Maxsus pedagogika. – Toshkent, 2019.

5. Sulaymanova, S. U. (2024). Inklyuziv talimning joriy qilinishi va uning amaliy ahamiyati. Science and Education, 5(2), 554-558.
6. Maxammadsidiqovna, X. M. (2026). ZAMONAVIY INNOVATION TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA INKLYUZIV TA'LIM SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH. Latin American journal of education, 6(1), 505-513.
7. Abdulxamidova, G. N. (2023). ESHITISHDA NUQSONI BO'LGAN O'QUVCHILARDA IJTIMOIIY FAOL FUQAROLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA KORREKSION PEDAGOGIK ISH MAZMUNI VA AHAMIYATI. Экономика и социум, (12 (115)-1), 42-46.
8. Botirali ogli, X. A. (2023). 4. STEAM pedagogik texnologiyasi: integratsiya orqali o'rganishni kuchaytirish. Innovative technologies in construction Scientific Journal, 1(1).